

УДК 94(477.63): 725 «19»

В.С. Старостін

КОМПЛЕКС ФЕОДОСІЙСЬКИХ КАЗАРМ У м. КАТЕРИНОСЛАВІ

Розглянута історія створення та функціонування комплексу Феодосійських казарм у Дніпропетровську, його архітектурно-художні характеристики та роль у формуванні забудови Нагірної частини міста.

Ключові слова: казарми, забудова, квартал, комплекс, міський бюджет, архітектура.

Рассматривается история создания и функционирования комплекса Феодосийских казарм в Днепропетровске, его архитектурно-художественные характеристики и роль в формировании застройки Нагорной части города.

Ключевые слова: казармы, застройка, квартал, комплекс, городской бюджет, архитектура.

The article considers the history of construction and functioning of 134th Feodosiyskiy Infantry Regiment quarters building complex in Dnipropetrovsk, architectural aspect of the structure and its role in the development of Nagirna residential area on high-river-bank part of the city.

Keywords: quarters, site development, residential area, building complex, municipal budget, architecture.

Історія окремих споруд і комплексів м. Дніпропетровська оформилась як цілком самостійний напрямок краєзнавства у середині ХХ ст., передовсім завдяки діяльності М. Шатрова (Штейна). У подальші десятиріччя в цьому жанрі працювали десятки авторів, зусиллями яких було накопичено досить потужний інформаційний потенціал. Але при цьому саме цей напрямок краєзнавства найбільш важко виходить на рівень наукових досліджень.

Науково розроблену історію формування комплексів будівель фактично створено лише у працях з історії окремих вищих навчальних закладів міста (Національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет, Медична академія, Металургійна академія). Переважна більшість праць за цією тематикою носить публіцистичний характер, лишаючи сумніви, як у достовірності, так і в якості аналізу вміщеної в них інформації. Як наслідок, у цій галузі краєзнавства по-

мітно наростає інформаційний хаос. А в цілому її слабка розробленість негативно позначається на всіх напрямках досліджень з міської історії. Кожен дослідник, що стикається із необхідністю уточнення історії окремого об'єкта чи групи об'єктів міського середовища, опиняється сам на сам із цією проблемою, вирішуючи її залежно від потреб головного дослідження.

Звичайно, ця стаття, присвячена історії комплексу казарм Феодосійського полку, не спроможна змінити ситуацію в цілому. Але подолати проблему можна лише шляхом розробки саме таких публікацій – уточнюючих історію окремих комплексів і їхнє місце в міському середовищі.

Рішення про будівництво комплексу казарм для розміщення розквартированого в Катеринославі 134-го Феодосійського полку 34-ї піхотної дивізії було ухвалено міською владою у 1903 р. Підшуковуючи місце для розміщення цього великого комплексу, міська управа зупинила свій вибір на території Артилерійського майдану. Вибір місця було зумовлено як великою територією, придатною до розміщення комплексу, так і тим, що поряд уже існували військові об'єкти. Важливе значення надавалося і наявності поблизу значних територій, придатних для приватної забудови. При визначенні кордонів земельної ділянки, призначеної під розміщення казарменого комплексу, управа керувалась положеннями плану Нагірної частини м. Катеринослава, затвердженого у 1834 р. Кордони обраної земельної ділянки повністю збігалися з проєктованим, згідно з цим планом, кварталом приватної забудови із ділянками № 262, 263, 264, 265, 266, 299, 300, 301, 302 та 303 [7, арк. 79]. Загальні розміри виділеної під казарми земельної ділянки складали: «по площаді и с противоположной стороны по Дачной улице» (маються на увазі південний кордон казарм та сучасна Феодосійська вулиця) – 69 саж. (146,97 м), а «по площаді и с противоположной стороны по Бассейной улице» (йдеться про сучасні проспект Гагаріна та вулицю Погрібняка) – 98,75 саж. (210,34 м) [7, арк. 145].

Проєкт казарменого комплексу виконав міський архітектор Д.С. Ско-робогатов. За основу генерального плану було взято типовий план казарм піхотного полку звичайного складу, розроблений Військовим міністерством [2, с. 10].

Будівництво комплексу розпочалося у 1905 р. і велося повністю за рахунок міського бюджету. Контракт на його спорудження отримали підрядники Л.З. Бабицький та Ш.А. Френкель [21, с. 104]. Вже у 1907 р.